

شورای عالی موزه علمیه قم

مرکز مدیریت موزه های علمیه قواهران

مدرسه علمیه الزهرا (سلاخ الله علیها) شهرستان زنجان

تحقیق پایانی سطح ۲ (کارشناسی)

عنوان:

شرح صدر در اسلام

استاد راهنما:

سرکار خانم کبری طاهری نژاد

استاد ارزیاب:

سرکار خانم دکتر فرزانه بازدار

پژوهشگر:

مریم بیات

شهریور ماه ۱۳۹۳

شورای عالی موزه علمیہ قم

مرکز مدیریت موزه های علمیہ قواهران

مدرسه علمیہ الزهرا (سلام الله علیها) شهرستان زنجان

تحقیق پایانی سطح ۲ (کارشناسی)

عنوان:

شرح صدر در اسلام

استاد راهنما:

سرکار خانم کبری طاهری نژاد

استاد ارزیاب:

سرکار خانم دکتر فرزانه بازدار

پژوهشگر:

مریم بیات

شهریور ماه ۱۳۹۳

تحمیدیه

حمد و سپاس آفریدگار

هستی را سزد که نخستین

معلم بشر است.

اوست که الغیای پندگی را

آموخت تا ما سر بر سجاده

پندگی نهیم و او را به خاطر

تمام نعماتش شکر کنیم.

باشد که حقّ نعمات الهی را به

جای آوریم و در روز دیدار

شرمنده معبود نگردیم.

تقدیم

تقدیم به یگانه دردانه
هستی، او که تحقق جامعه
آرمانی در ید قدرتش است.
تقدیم به آنان که از شیرین
ترین چیزها گذشتند، اما
شهد شیرین را نوشیدند. و
تقدیم به تمام کسانی که
قرآن، برنامه زندگی آنهاست
و سعادت ابدی در گرو عمل
به آن.

آن فضیلت اخلاقی عفو از دیگران می‌باشد. خداوند متعال خطاب به رسول خدا- صلی الله علیه و آله- می‌فرماید: «فِيمَا رَحْمَةً مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَ لَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَ اسْتَغْفِرْ لَهُمْ؛^۱ به سبب رحمت خداست که تو با آنها اینچنین خوشخوی و مهربان هستی. اگر تندخو و سخت‌دل می‌بودی از گرد تو پراکنده می‌شدند. پس بر آنها ببخشای و برایشان آمرزش بخواه و در کارها با ایشان مشورت کن و چون قصد کاری کنی بر خدای توکل کن، که خدا توکل‌کنندگان را دوست دارد».^۲

۱.سوره آل عمران(۳)، آیه ۱۵۹.

۲.ناصر مکارم شیرازی و دیگران، تفسیر نمونه، ج ۳، ص ۱۴۲.

نتیجه

شرح صدر یکی از مواهب کریمه الهی است که بر اساس اراده خدوند و شایستگی افراد به آن ها ارزانی می گردد. شرح صدر سبب افزایش ظرفیت فکری، روحی و کنترل احساسات و ادراکاتی که بر شخص وارد می گردد می شود و استعداد های پنهانی روح انسان در سایه تربیت های اسلامی به ظهور و فعلیت می رسد و نفس ناطقه او گسترش می یابد و شخص را قوی، صبور و توانا می کند و حیات نوینی را برای او به ارمغان می آورد که منجر به تغییر رفتار و حرکت او می شود و قدرت جدا کردن حق از باطل را پیدا می کند.

نتیجه اینکه شرح صدر تحقق استعداد برای طلب کمال، اولین شرط در سیر الی الله و باب ورود به هدایت است.

فهرست منابع

- *قرآن کریم؛ ترجمه عبدالمحمد آیتی، چاپ چهارم، تهران، سروش، ۱۳۷۴ه.ش.
- *نهج البلاغه، ترجمه علی شیروانی، چاپ سوم، قم، دفتر نشر معارف، ۱۳۹۲ه.ش.
۱. انصاریان، حسین، عرفان اسلامی، ج ۱، چاپ اول، تهران، المهدی، ۱۳۶۲ه.ش.
۲. جباران، محمد رضا، علم اخلاق، چاپ هفتم، قم، نشر هاجر، ۱۳۸۹ه.ش.
۳. خمینی، روح الله، شرح حدیث جنود عقل و جهل، چاپ نهم، تهران، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، ۱۳۸۵ه.ش.
۴. راغب اصفهانی، حسین بن محمد، المفردات فی غریب القرآن، چاپ چهارم، قم، کیمیا، ۱۳۸۳ه.ش.
۵. سخایی، مژگان، بارقه نور، چاپ اول، تهران، پیام محراب، ۱۳۸۵ه.ش.
۶. سلیمان، کامل، روز رهایی، لطیف راشدی، چاپ اول، تهران، ارمغان طوبی، ۱۳۸۶ه.ش.
۷. شجایی، محمد، طریقه عملی تزکیه، ج ۲، چاپ هشتم، تهران، صدا و سیمای جمهوری اسلامی (سروش)، ۱۳۸۸ه.ش.
۸. صاعدی سمیرمی، جمشید، شرح دعای ماه رمضان، چاپ اول، تهران، برگزیده، ۱۳۸۴ه.ش.

۹. طیب، عبدالحسین، *اطیب البیان فی تفسیر القرآن*، ج ۱۴، چاپ دوم، تهران، اسلام، ۱۳۸۷ ه.ش.
۱۰. طباطبایی، محمد حسین، *المیزان فی تفسیر القرآن*، ج ۱۰، همچنین المیزان، ج ۳، ج ۸، ج ۱۳، ج ۱۷، ج ۲۳، ج ۲۴، ج ۱۲، ج ۲، ج ۲۰، چاپ پنجم، قم، دفتر انتشارات اسلامی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ۱۴۱۷ ه.ق.
۱۱. طبرسی، فضل بن حسن، *مجمع البیان*، ج ۴، چاپ سوم، تهران، ناصر خسرو، ۱۳۷۲ ه.ش.
۱۲. عمید، حسن، *فرهنگ فارسی*، ج ۲، چاپ هفتم، تهران، امیر کبیر، ۱۳۷۱ ه.ش.
۱۳. قدس میر حیدری، جعفر، *تاریخ انبیاء*، چاپ اول، تهران، دیبا، ۱۳۸۴ ه.ش.
۱۴. قرائتی، محسن، *تفسیر نور*، ج ۳، همچنین تفسیر نور، ج ۷، ج ۱۰، چاپ یازدهم، تهران، مرکز فرهنگی درس هایی از قرآن، ۱۳۸۳ ه.ش.
۱۵. قمی، عباس، *مفاتیح الجنان*، محمد حسین سجّاد، چاپ ششم، قم، مهر ثامن الائمه - علیه السلام -، ۱۳۹۰ ه.ش.
۱۶. کلینی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، *اصول کافی*، ج ۱، همچنین اصول کافی، ج ۸، چاپ دوم، تهران، اسلامیه، ۱۳۶۲ ه.ش.
۱۷. معین، محمد، *فرهنگ معین*، ج ۲، چاپ اول، تهران، بهزاد، ۱۳۸۲ ه.ش.
۱۸. محمدی ری شهری، محمد، *میزان الحکمه*، حمیدرضا شیخی، ج ۳، همچنین میزان الحکمه، ج ۴، چاپ سوم، قم، دارالحدیث، ۱۳۸۱ ه.ش.

۱۹. مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۵، همچنین تفسیر نمونه، ج ۳، ج ۸، ج ۱۹، ج ۲۷، چاپ اول، تهران، دارالکتب اسلامی، ۱۳۷۴ ه.ش.

۲۰. مطهری، مرتضی، سیری در سیره نبوی، چاپ پنجاه و یکم، تهران، صدرا، ۱۳۸۹ ه.ش.

۲۱. مظاهری، حسین، جهاد با نفس، ج ۱، چاپ اول، قم، انجمن اسلامی معلمان قم، ۱۳۶۳ ه.ش.

۲۲. محدثی، جواد، شرح چهل حدیث امام خمینی (ره)، چاپ دوم، قم، نشر هاجر، ۱۳۹۱ ه.ش.

۲۳. مجلسی، محمدباقر، بحار الانوار، ج ۲۰، همچنین بحار الانوار، ج ۷۳، ج ۷۴، چاپ سوم، تهران، کتابفروشی اسلامی، ۱۳۷۴ ه.ش.

۲۴. نراقی، احمد، معراج السَّعاده، چاپ اول، قم، آیین دانش، ۱۳۸۷ ه.ش.

۲۵. همدانی، محمد باقر، ترجمه تفسیر المیزان، ج ۳، همچنین ترجمه تفسیر المیزان، ج ۱۷، ج ۷،

ج ۱۲، ج ۱۴، چاپ پنجم، قم، دفتر انتشارات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۷۴ ه.ش.

۲۶. هاشمی، اکبر، فرهنگ قرآن، ج ۵، همچنین فرهنگ قرآن، ج ۱۶، چاپ اول، قم، موسسه

بوستان کتاب، ۱۳۸۶ ه.ش.

*سایت ها

۲۷. سایت حوزه؛ www.Hawzah.net